

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Felix D'Hoopstraat 176 (Tielt, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2017J173

Oktober 2017

ARCHEOLOGIENOTA

BUREAUONDERZOEK (FASE 0)

DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Janiek De Gryse, Clara Thys, Wouter Van Goidsenhoven, Joren De Tollenaere, Aaron Willaert

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /

De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:

Janiek De Gryse, OE/ERK/Archeoloog/2015/00043

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2017

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

Deel 1: Resultaten van het bureauonderzoek	6
1.1 Beschrijvend gedeelte	6
1.1.1 Administratieve gegevens	6
1.2 Onderzoeksopdracht	8
1.2.1 Onderzoekskader	8
1.2.2 Juridische context	8
1.2.3 Randvoorwaarden	8
1.2.4 Archeologische voorkennis van het terrein	8
1.2.5 Geplande ingrepen en hun impact op het bodemarchief	9
1.2.6 Onderzoeksmethode- en strategie	12
1.2.6.1 Methode	12
1.2.6.2 Fysisch geografische situatie	12
1.2.6.3 Bekende archeologische vindplaatsen	12
1.2.6.4 Archeologische indicatoren en cultuurhistorisch kader	12
1.2.6.5 Verstoringshistoriek	13
1.3 Assessmentrapport	14
1.3.1 Ruimtelijke situering	14
1.3.2 Beschrijving aardwetenschappelijke gegevens	15
1.3.2.1 Traditionele landschappenkaart (geomorfologie)	16
1.3.2.2 Geologie	17
1.3.2.2.1 Tertiair	17
1.3.2.2.2 Quartair	18
1.3.2.3 Bodem	19
1.3.2.3.1 Bodemtypes	19
1.3.2.3.2 Bodemerosie	20
1.3.2.4 Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHMV) en hoogteverloop	21
1.3.2.5 Hydrografie	23
1.3.3 Gekende archeologische waarden	24
1.3.3.1 Historisch en cartografisch onderzoek	24
1.3.3.1.1 Historische achtergrond	24
1.3.3.1.2 Historische kaarten	25
1.3.3.1.3 Huidige gebruik en verstoringen	27
1.3.3.2 Beschrijving van de gekende archeologische waarden	34
1.4 Synthese	36

1.4.1	Beantwoording van de onderzoeksvragen.....	37
Deel 2:	Bibliografie.....	37
Deel 3:	Bijlagen.....	38

FIGURENLIJST (2017J173)

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van het kadasternummer (Bron: Geopunt).....	7
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).....	7
Figuur 3: Fundering- en kelderplan. (Bron: opdrachtgever).....	10
Figuur 4: Inplantingsplan.	11
Figuur 5: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt).	14
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	16
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).	17
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).....	18
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).	19
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op de potentiële bodemerosiekaart per perceel (Bron: Geopunt).	20
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	21
Figuur 12: Hoogteverloop van het projectgebied (van noordwest naar zuidoost) volgens de profiellijn weergegeven op het DHMV (bron: Geopunt).....	22
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).	23
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt)	25
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).	26
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).	26
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).	27
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).	28
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).	28
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).	29
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt).	29
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, meest recent (Bron: Geopunt).....	30
Figuur 23: Onderkeldering aan de Felix D'Hoopstraat.	30
Figuur 24: Huidige toestand terrein, gezien vanuit Ringlaan	31
Figuur 25: Foto met zicht op lager gelegen terrein. Rug richting Felix D'Hoopstraat en zicht op de Ringlaan.	31

Figuur 26: Foto met zicht op lager gelegen terrein. Rug richting Ringlaan	32
Figuur 27: Hoger gelegen deel van het terrein met betonplaat. Rug richting Ringlaan.....	32
Figuur 28: Zicht op hoger gelegen terrein met betonplaat.....	33
Figuur 29: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (Bron: Geopunt).	34

TABELLENLIJST (2017J173)

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.	6
Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.....	15
Tabel 3: Overzicht van de historische situatie van de historische kaarten.....	27
Tabel 4: Overzicht van de aanwezige CAI.	34

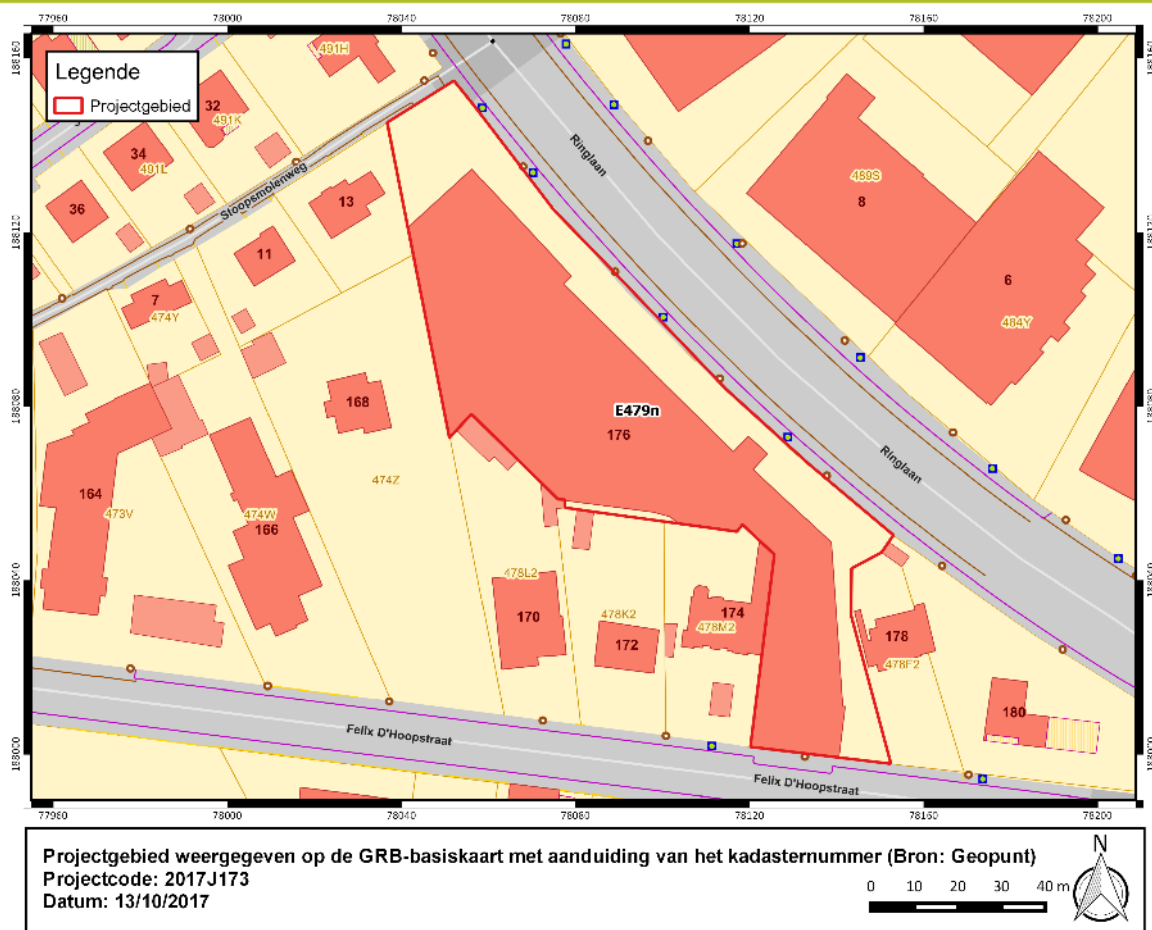
Deel 1: Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

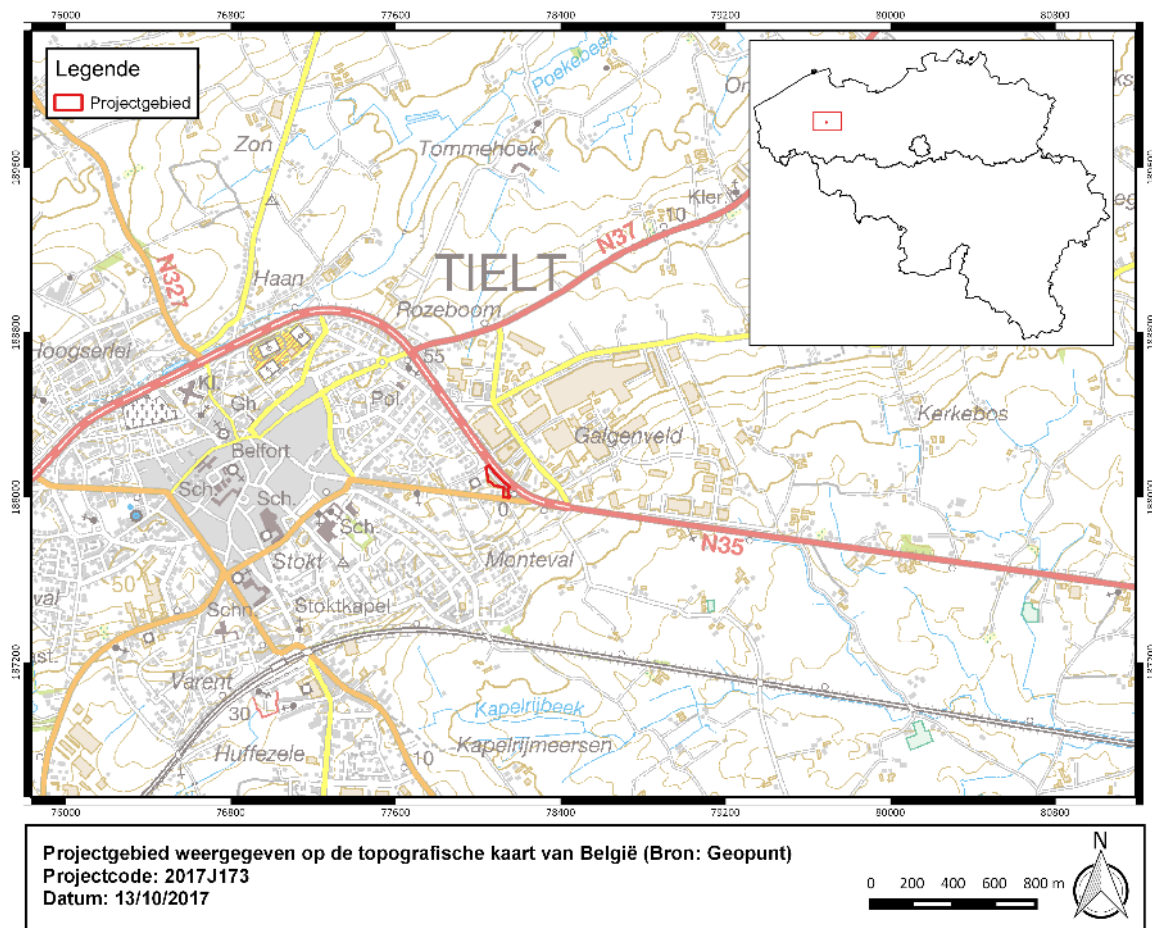
1.1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Tielt
	Deelgemeente	/
	Postcode	8700
	Adres	Felix D'Hoopstraat 176 8700 Tielt
	Toponiem	Felix D'Hoopstraat 176
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	$X_{\min} = 77954$ $Y_{\min} = 187989$ $X_{\max} = 78208$ $Y_{\max} = 188615$
b) Het kadaasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Tielt 2de afd sie E nr 479n Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Janiek De Gryse (erkend archeoloog) Dieter Demey (projectleider archeologie) Wouter Van Goidsenhoven (archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Joren De Tollenaere (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van het kadasternummer (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Onderzoekskader

Aanleiding van onderhavig bureauonderzoek vormt de geplande realisatie van een nieuw winkelgebouw met bijhorende infrastructuur. Het projectgebied wordt in deze studie Felix D'Hoopstraat 176 Tielt genoemd. Met onderhavig bureauonderzoek wordt de eerste stap gezet van archeologisch vooronderzoek met het oog op het bekomen van een bekrachtigde archeologienota en aldus de behartiging van de archeologische belangen binnen de planrealisatie conform het actueel Vlaams erfgoedbeleid.

Het archeologisch vooronderzoek betracht vooreerst archeologische artefacten en sites op te sporen binnen de grenzen van Felix D'Hoopstraat Tielt. Finaal formuleert het archeologisch vooronderzoek een beargumenteerde inschatting van het potentieel voor kennisvermeerdering van eventueel aanwezige archeologische resten binnen de grenzen van het projectgebied en hoe hiermee om te gaan in het kader van de planuitvoering. Een dergelijke inschatting kan gebeuren na het beantwoorden van de volgende onderzoeksvragen:

- Wat is op basis van de bestaande bronnen, het archeologisch potentieel van het projectgebied?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van één of meerdere archeologische sites?
- Indien niet, kan de afwezigheid van indicaties op basis van de resultaten van het bureauonderzoek verklaard worden?
- Indien wel, kan op basis van bestaande bronnen bepaald worden wat de aard, datering en bewaring is?
- Wat is de verstoringshistoriek van het plangebied en welke invloed heeft dit op het archeologisch potentieel van het terrein?
- Welke impact hebben de geplande werken op het archeologisch bodemarchief?
- Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site?

1.2.2 Juridische context

Op het gewestplan situeert het onderzoeksterrein zich integraal binnen een zone bestemd als woongebied. Het plangebied situeert zich nog binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een gebied waar geen archeologie te verwachten valt, noch binnen een archeologische site; Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 6106 m², vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.3 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

1.2.4 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Felix D'Hoopstraat 176 werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.2.5 Geplande ingrepen en hun impact op het bodemarchief

De totale oppervlakte van het onderzoeksterrein bedraagt 6106 m².

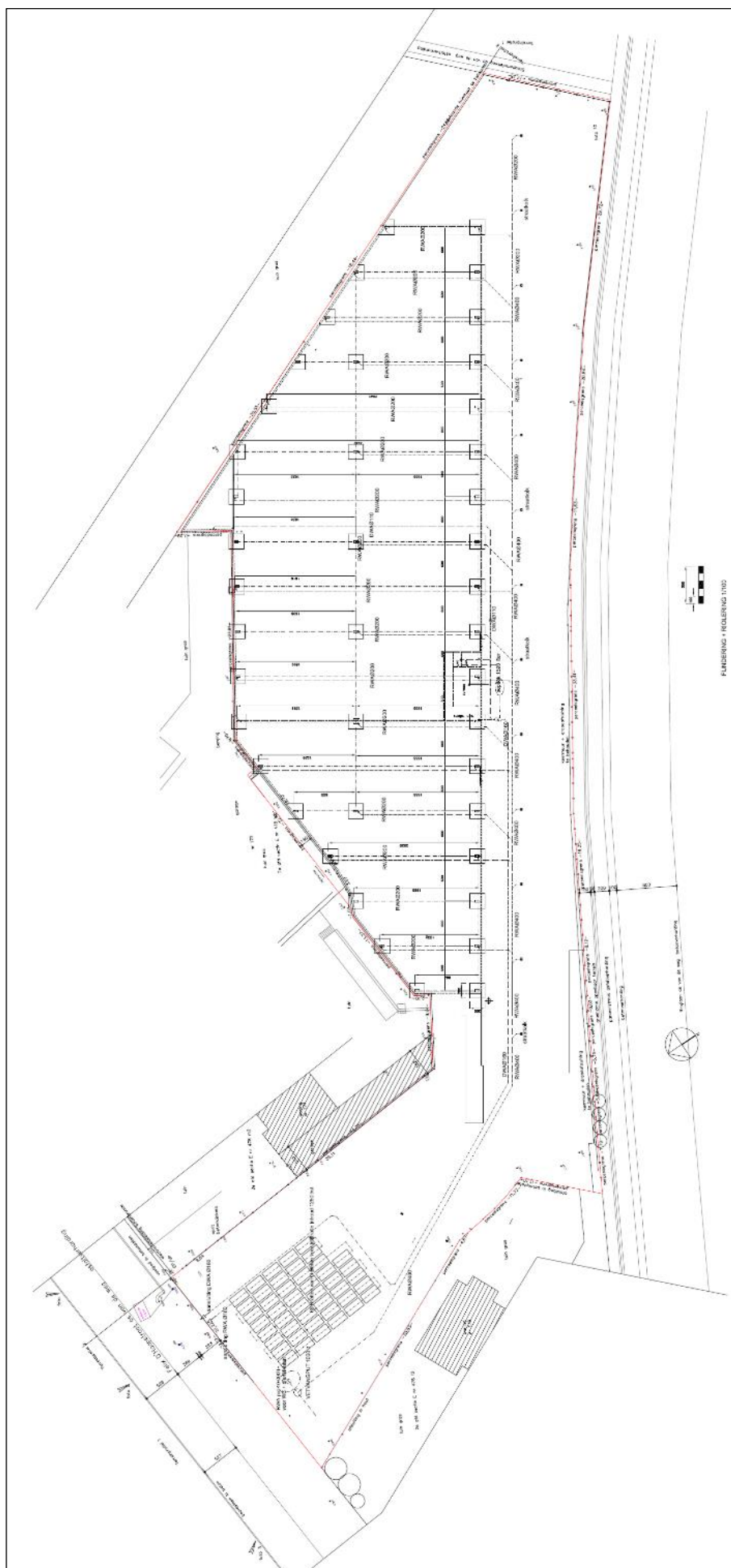
De opdrachtgever plant de aanleg van een nieuw gebouw met inrijlaan, laad- en loszone, een ruim aantal parkeergelegenheden, 1920 m² aan indoor verkoopruimte en 765 m² aan outdoor verkoopruimte. Verspreid over het terrein wordt tevens groenzone en tuinzone voorzien.

Voor de geplande werken worden geen bodemingrepen voorzien die de oorspronkelijke moederbodem zullen roeren.

Tot voor kort was het terrein volledig volgebouwd en verhard met beton. De bebouwing is thans volledig gesloopt en de beton is nog aanwezig. De geplande werken omvatten het uitbreken van het beton gevolgd door de bouw van een nieuw gebouw waarvan de footprint overeenkomt met het oorspronkelijke gebouw. Dit gebouw zal worden opgericht door middel van funderingsvoeten van ca. 2 meter op 2 meter. Voor het bepalen van de diepte van deze funderingen dient nog een stabiliteitsstudie uitgevoerd te worden, maar de funderingen zullen niet dieper reiken dan deze van het oorspronkelijke gebouw.

In het oorspronkelijk gebouw was er tevens reeds een kelder aanwezig die zal worden hergebruikt voor buffering van de RWA. Daarnaast wordt de oorspronkelijke riolering hergebruikt. Hier worden tevens geen nieuwe bodemingrepen voorzien.

Waar thans de betonnen wegnis gesitueerd is zal deze, na het weghalen van de beton (die op veel plaatsen reeds versleten is), worden vervangen door kws of klinkers. Na het weghalen van het beton zal op die fundering worden verder gewerkt.

Figuur 3: Fundering- en kelderplan. (Bron: opdrachtgever).

Figuur 4: Inplantingsplan.

1.2.6 Onderzoeksmethode- en strategie

1.2.6.1 Methode

Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

1.2.6.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen. De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad van het archeologische erfgoed.

Volgend kaartmateriaal werd geconsulteerd t.b.v. de aardkundige analyse van de projectlocatie:

- Tertiair geologische kaart van Vlaanderen
- Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart
- Geomorfologische kaart

1.2.6.3 Bekende archeologische vindplaatsen

Dit wijst op vindplaatsen waar de fysieke neerslag van menselijke activiteiten uit het verleden reeds werd vastgesteld en gedocumenteerd. Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het projectgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed geraadpleegd.

1.2.6.4 Archeologische indicatoren en cultuurhistorisch kader

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties.

Om bij deze casus inzicht te verwerven over de archeologische indicatoren in het plangebied werd onderstaand historisch kaartmateriaal geanalyseerd:

- Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen op initiatief van de graaf de Ferraris (1771-1778)
- Atlas der Buurtwegen uit ca. 1841
- Kadasterkaart van Philippe-Christian Popp (1842-1879)

Op basis van dit kaartmateriaal kan het landgebruik vanaf de tweede helft van de 18de eeuw vastgesteld worden en de eventuele gevolgen ervan op het archeologisch bodemarchief ingeschat worden.

Deze gegevens werden aangevuld met informatie afkomstig uit archeologische en historische literatuur, daarnaast is ook gebruik gemaakt van data over de lokale toponymie en geschiedenis.

De keuze van de bronnen is gebaseerd op graad van relevantie en toegankelijkheid.

Om het cultuurhistorische kader van het projectgebied in kaart te brengen, werd het kaartmateriaal beschikbaar op Geoportaal geconsulteerd.

1.2.6.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van de planlocatie bepaalt in belangrijke mate de gaafheid en bewaringsgraad van het archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, verslagen van bodemonderzoeken of informatie uit de aardwetenschappelijke kaarten een grote rol spelen bij het correct inschatten van de aanwezigheid en van de bewaringstoestand van de archeologische resten.

1.3 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.3.1 Ruimtelijke situering

Het projectgebied is gelegen in Tielt (provincie West-Vlaanderen). Tielt is een middelgrote stad gelegen in de provincie West-Vlaanderen, ongeveer bij het middelpunt van de driehoek gevormd door Brugge, Kortrijk en Gent. Sinds 1976 is Tielt de hoofdgemeente van de gemeenten Aarsele, Kanegem en Schuiferskapele. De locatie is omgeven door de Felix D'Hoopstraat ten zuiden, de Stoopmolenstraat ten noorden, de Ringlaan ten oosten en bebouwing ten westen. De stadskern van Tielt (markt) situeert zich ca. 1 kilometer ten westen.

Figuur 5: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt).

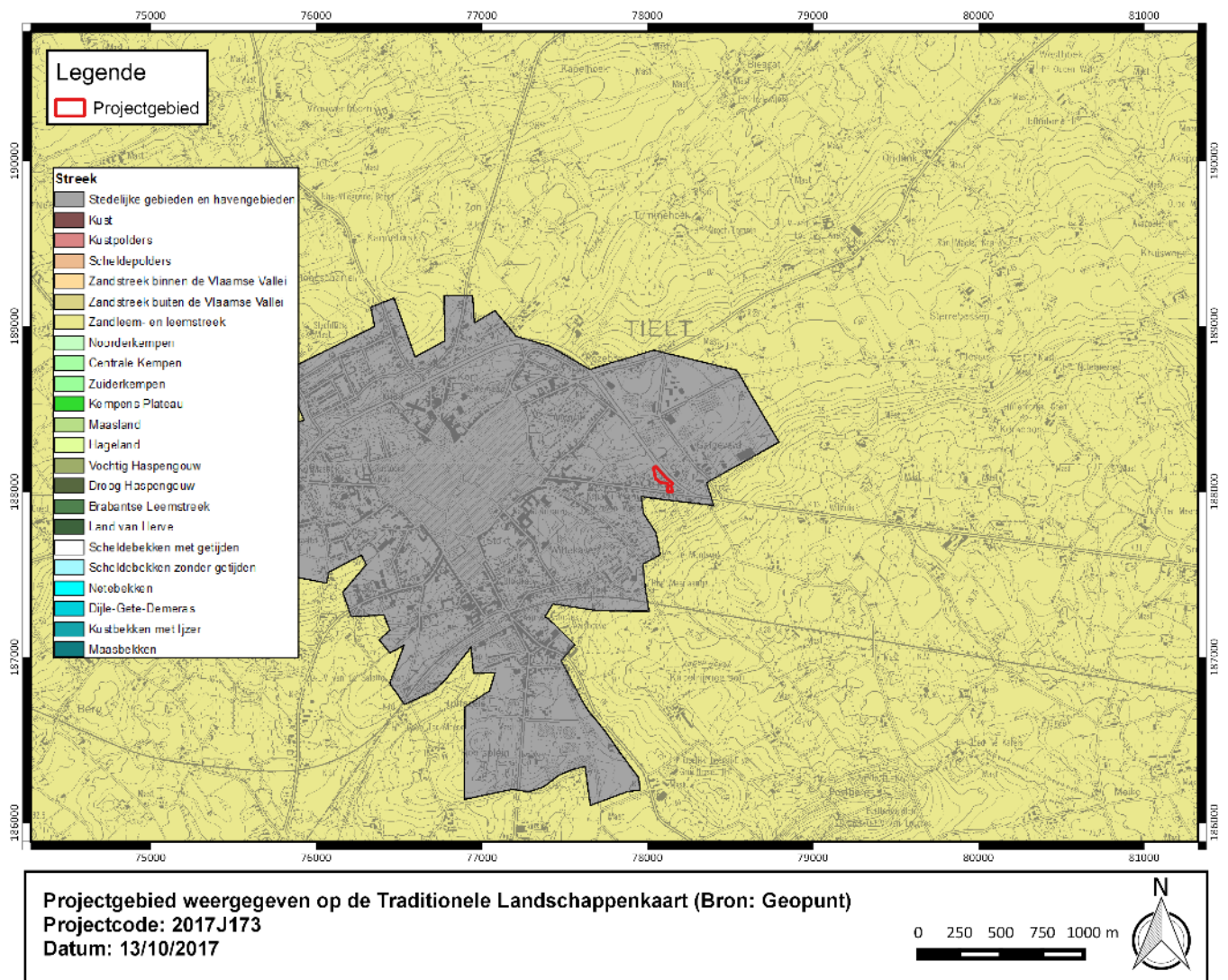
1.3.2 Beschrijving aardwetenschappelijke gegevens

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.

Bron	Informatie
Traditionele landschappenkaart	Stedelijke gebieden en havengebieden
Tertiair	Lid van Pittem (Fm. Gentbrugge)
Quartair	Type 1: eolische afzetting
Bodemtypes	OB
Potentiële bodemerosie	Geen info
Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen	Hoogte tussen ca. 43 en 46 m TAW
Hydrografie	Leiebekken (deelbekken: Benedenleie) Waterlopen: Speibeek

1.3.2.1 Traditionele landschappenkaart (geomorfologie)

Het onderzoeksterrein situeert zich binnen stedelijke gebieden en havengebieden.

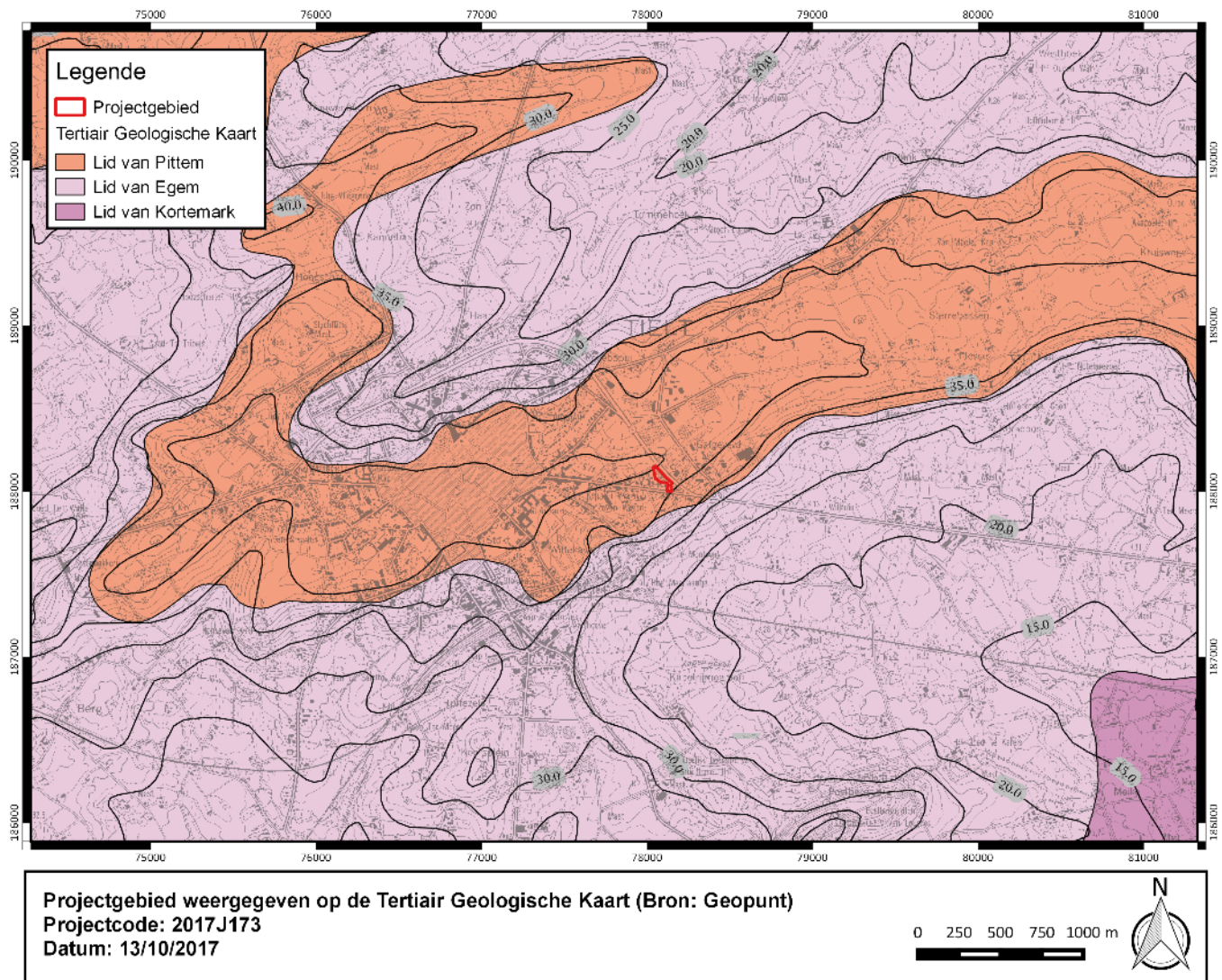
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

1.3.2.2 Geologie

1.3.2.2.1 Tertiair

Het projectgebied is gelegen in het **Lid van Pittem** (Formatie van Gentbrugge). De Formatie van Gentbrugge bestaat uit een afwisseling van kleiige, siltige en zandige mariene sedimenten.

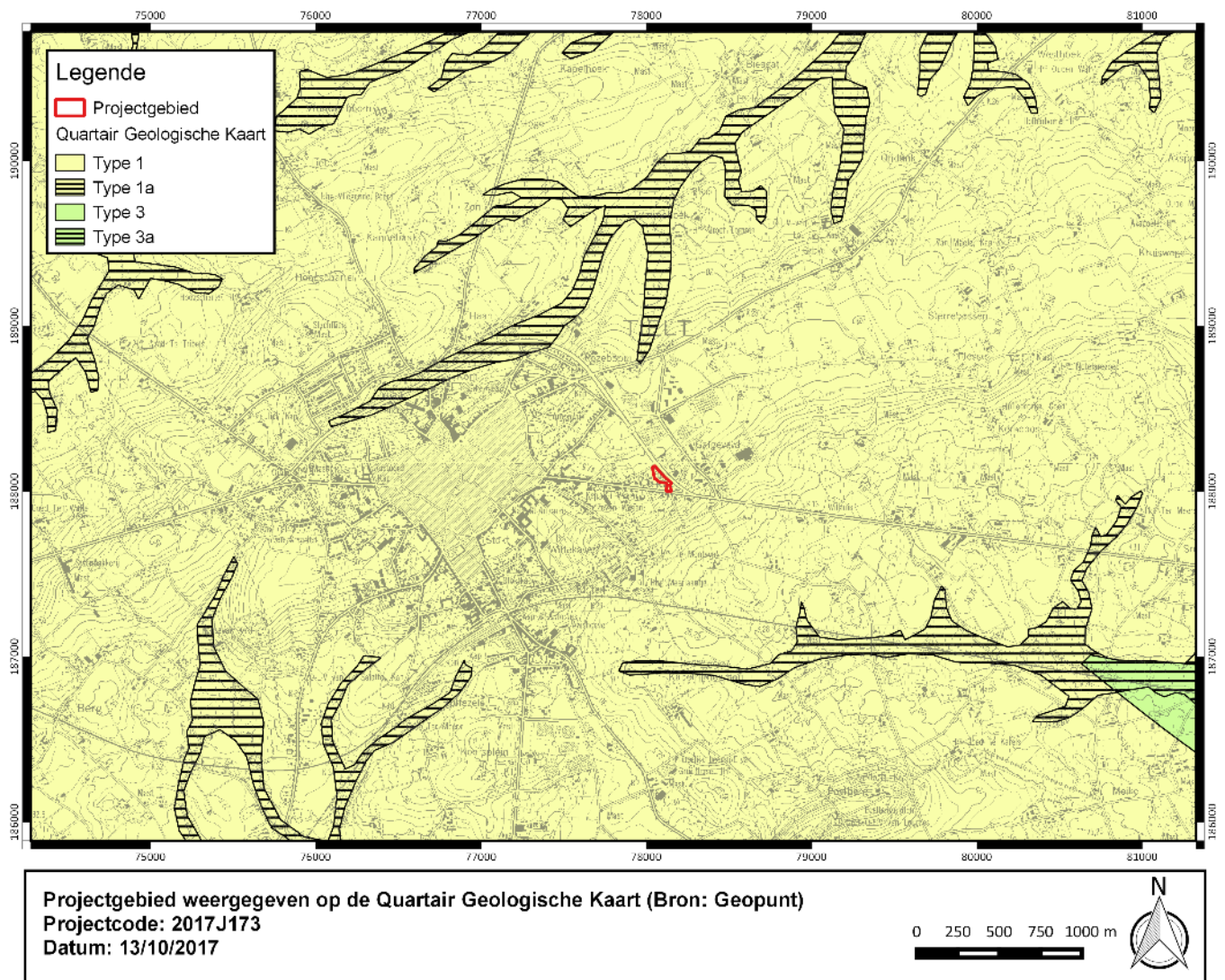
Het Lid van Pittem bestaat uit een afwisseling van dunne laagjes kleiig-zandig grof silt en glauconiethoudende kleiig-siltig fijn zand. De laminae zijn vaak gebioturbeerd. Getijdengeulen komen voor in het sediment wat in de intertidale zone afgezet werd. Plaatselijk komen zandsteenbanken met opaalcement (veldstenen) voor.

Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.3.2.2.2 Quartair

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 1**. Dit type bestaat uit een eolische afzetting van het Weichseliaan (zand tot zandleem) met eventuele Quartaire hellingsafzettingen.

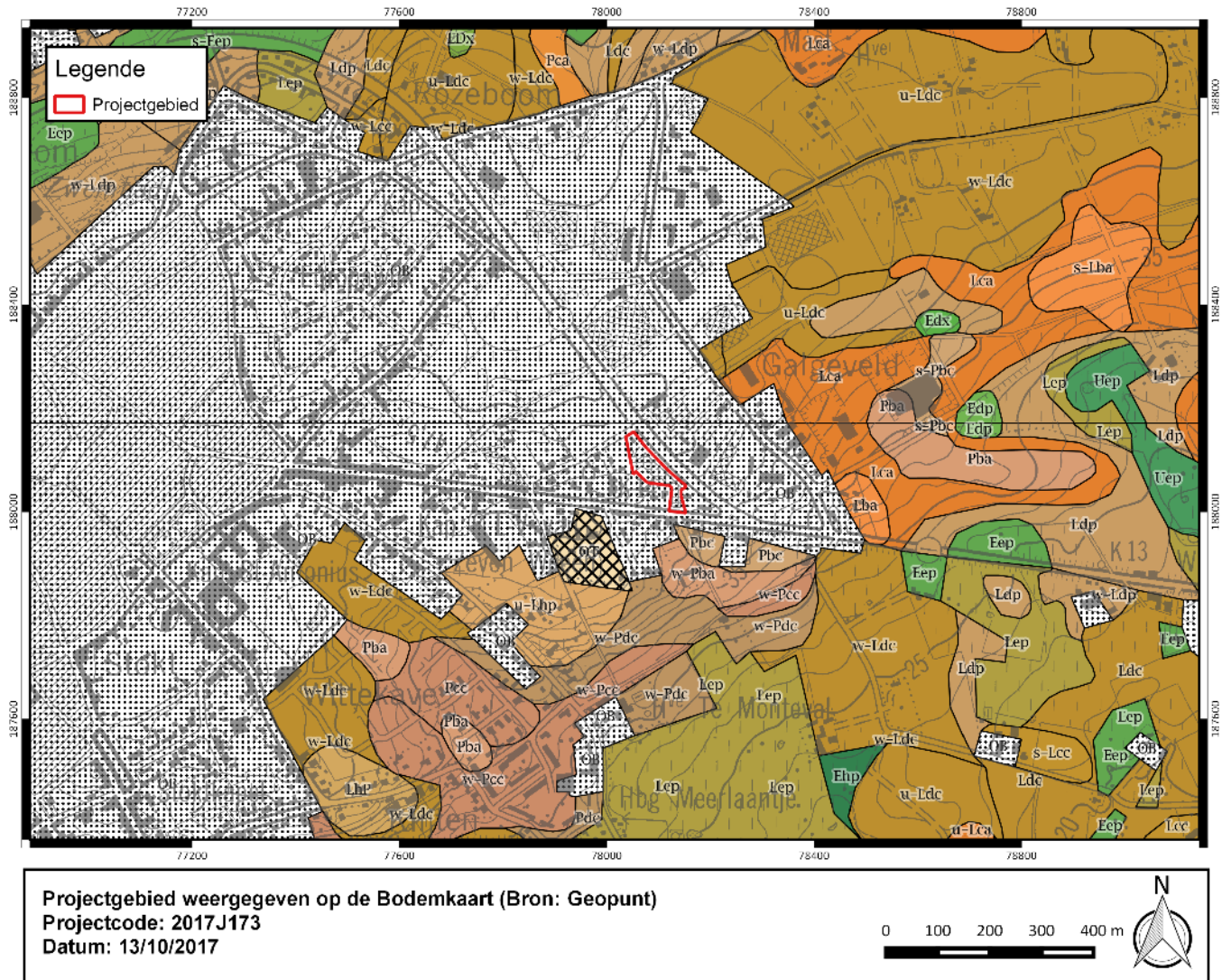

Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.3.2.3 Bodem

1.3.2.3.1 Bodemtypes

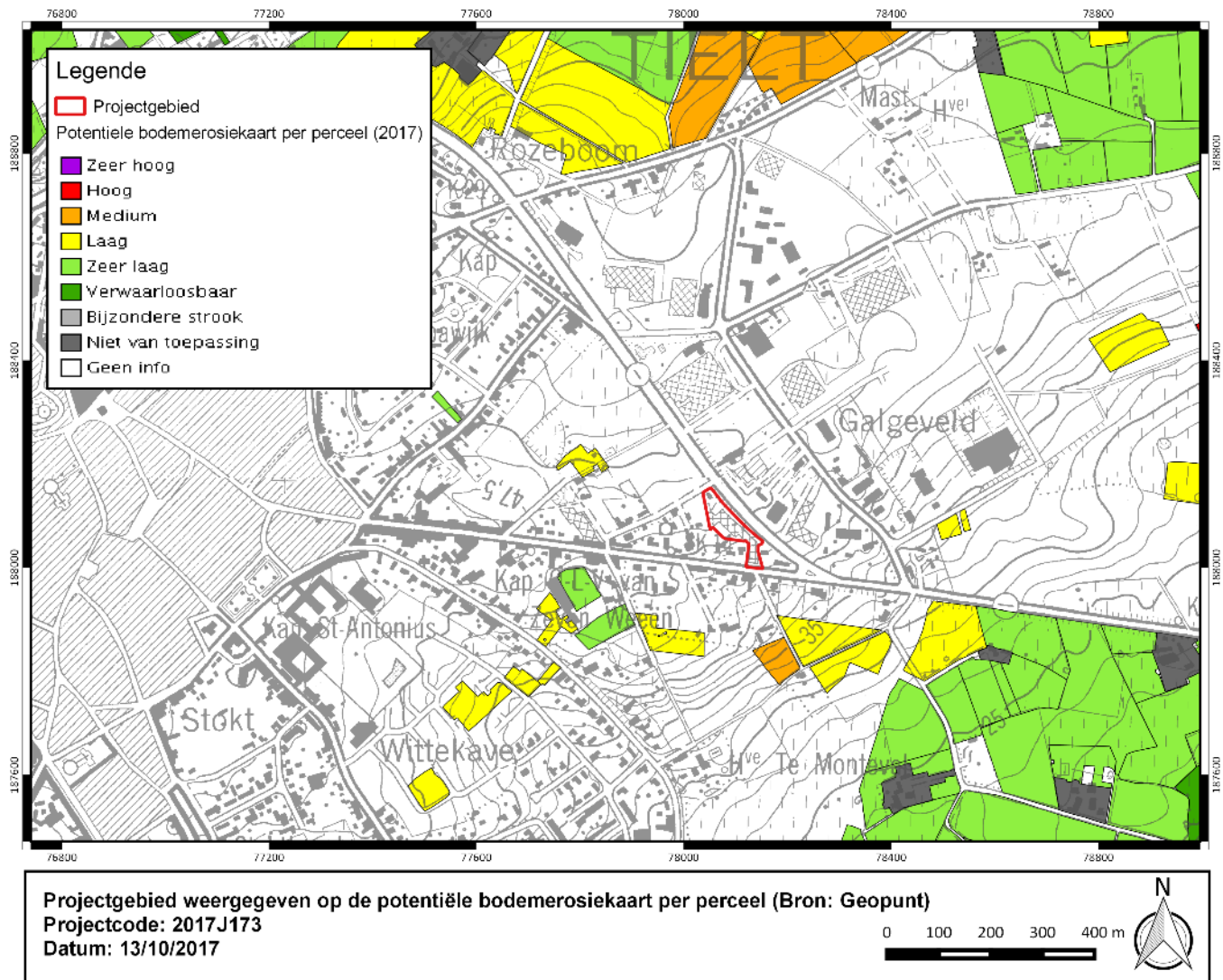
Het bodemtype **OB** is een kunstmatig bebouwd bodemtype waarbij de oorspronkelijk bodem mogelijks niet meer te herkennen is.

Figuur 9: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

1.3.2.3.2 Bodemerosie

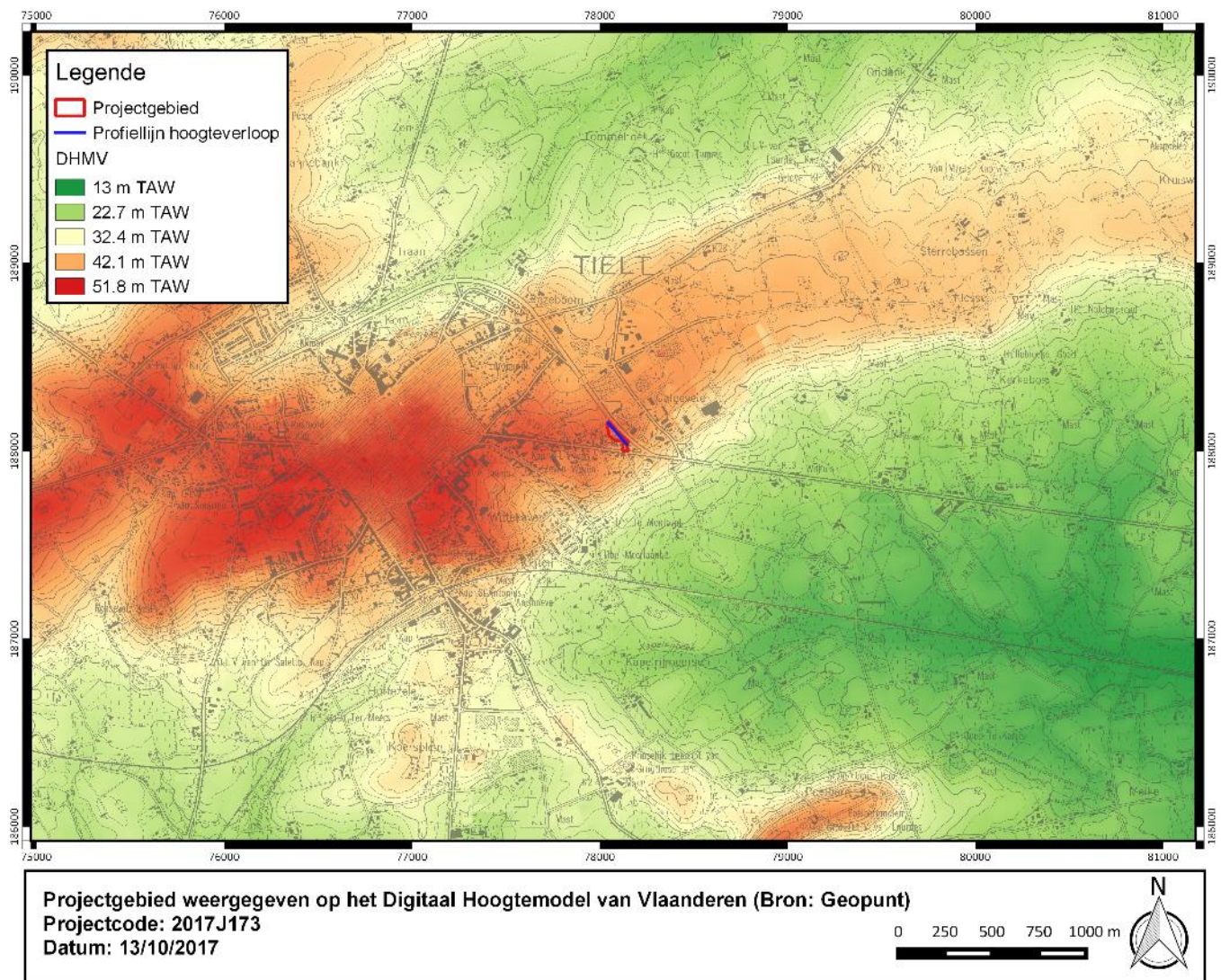
Er is geen info gekend omtrent de potentiële bodemerosie.

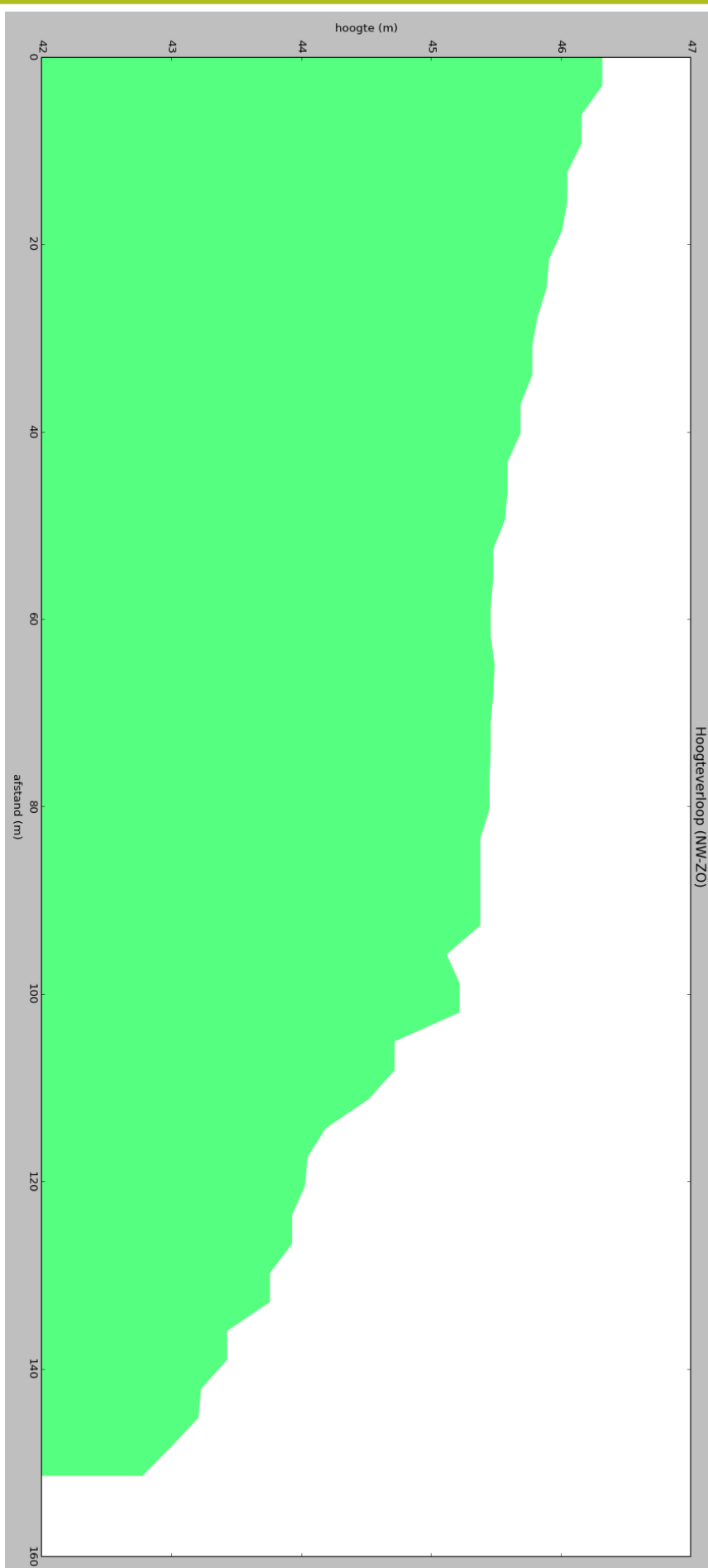
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op de potentiële bodemerosiekaart per perceel (Bron: Geopunt).

1.3.2.4 Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHMV) en hoogteverloop

Het projectgebied is duidelijk gelegen op de cuesta van Tielt. Het projectgebied ligt net aan de flank en kent een hoogteverschil van ca. 3 m. Het is gelegen tussen ca. 46 en 43 m TAW.

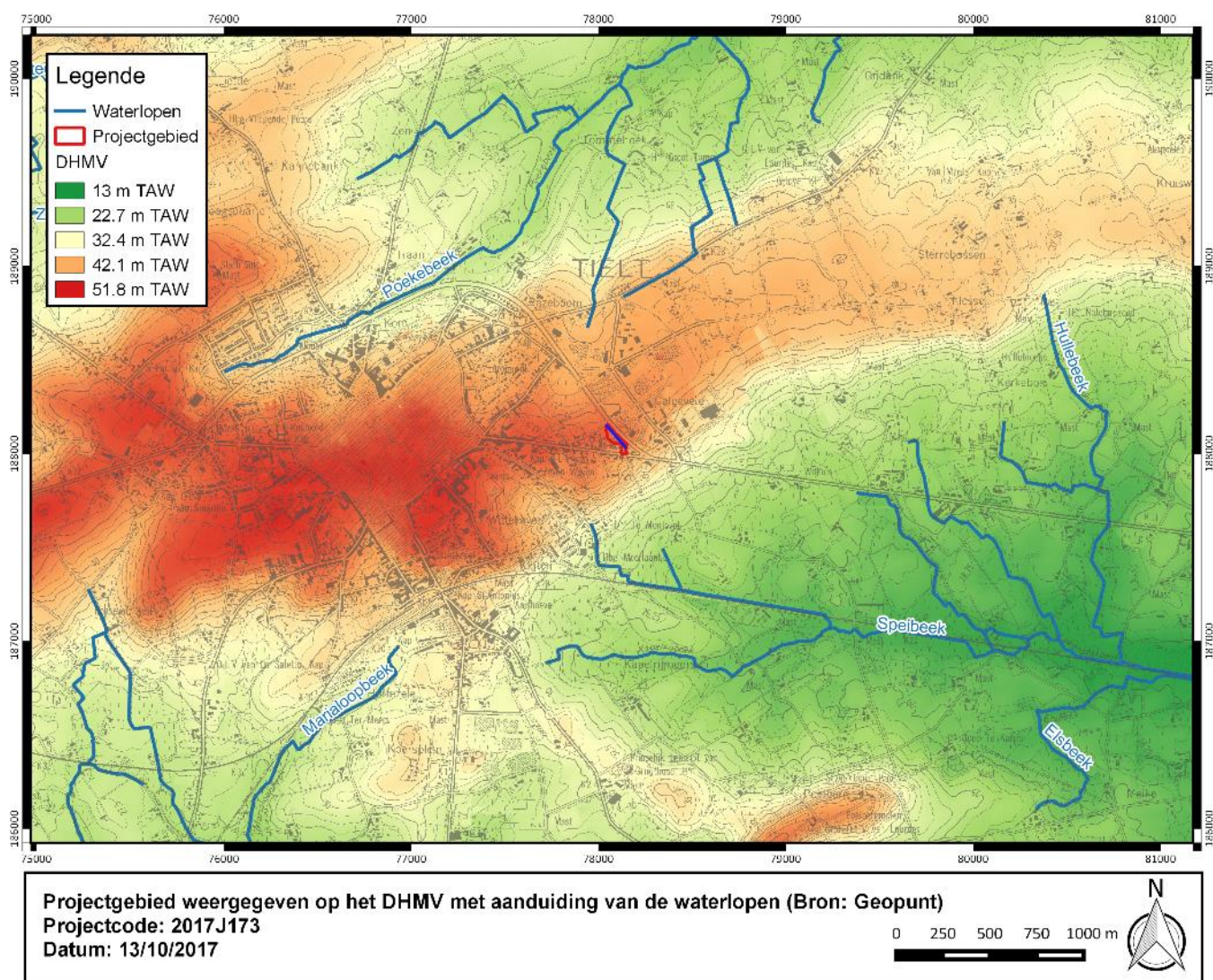
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 12: Hoogteverloop van het projectgebied (van noordwest naar zuidoost) volgens de profiellijn weergegeven op het DHMV (bron: Geopunt).

1.3.2.5 Hydrografie

Het projectgebied is gelegen in het Leiebekken (deelbekken: Benedenleie). Ten zuiden is de Speibeek gelegen.

Figuur 13: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).

1.3.3 Gekende archeologische waarden

1.3.3.1 Historisch en cartografisch onderzoek

1.3.3.1.1 Historische achtergrond

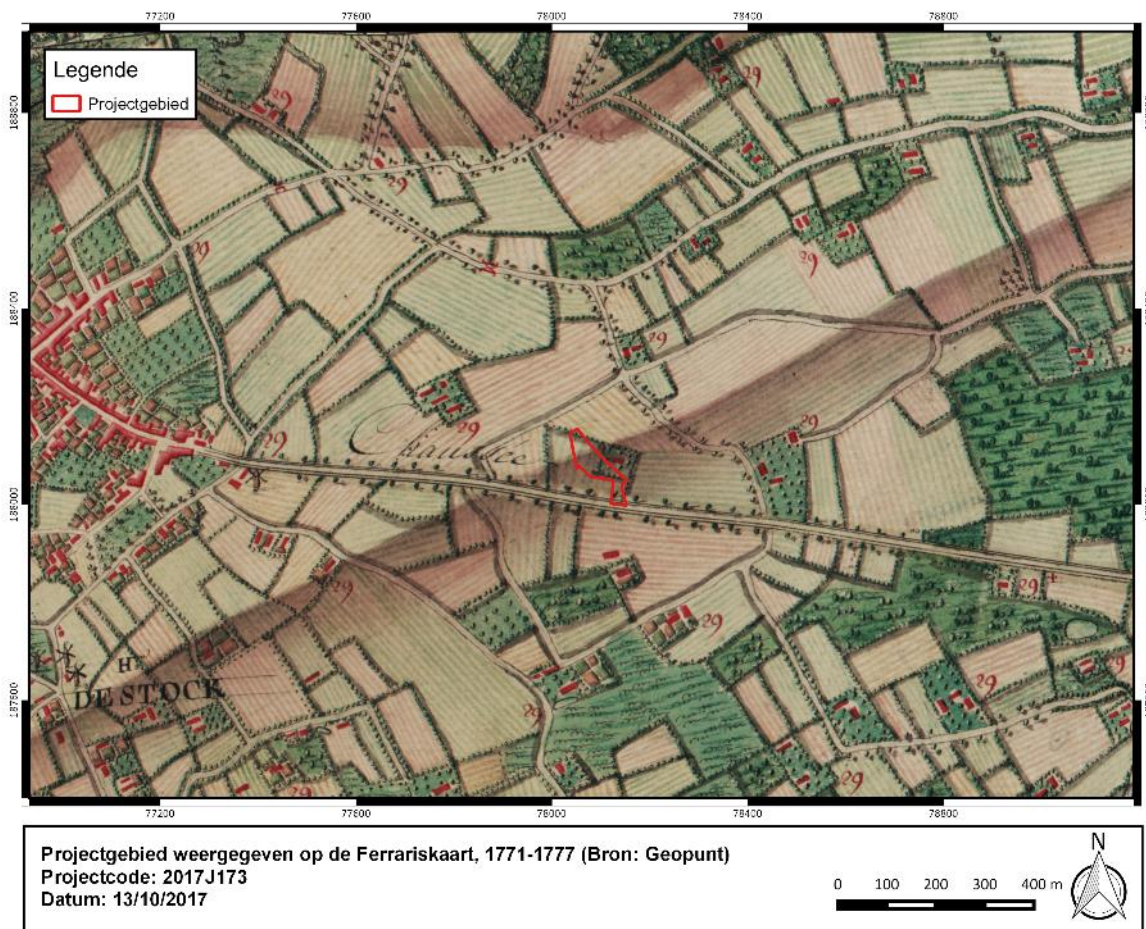
Tielt is gelegen op een 50 meter hoge oost-west gerichte cuestasrug die zich uitstrekt van Vinkt over Aarsele naar Tielt. De ligging op deze cuestasrug bepaalde in belangrijke mate de oudste occupatiegeschiedenis. Silexartefacten uit het mesolithicum en het neolithicum wijzen op prehistorische bewoning op dit hoger gelegen gebied, o.m. ter hoogte van de Keidam en in de nabijheid van de bron van de Poekebeek. Archeologische vondsten uit 2005 wijzen tevens op vermoedelijke bewoning van de Tieltse heuvelkam in Gallo-Romeinse periode. Dit staft de hypothese dat de Romeinse diverticulum - van Blicquy tot Oudenburg - vanaf de Leie via de Tieltse hoogte naar de kust liep.

Vermoedelijk ontwikkelt zich vanaf de laat-karolingische periode in de omgeving van Tielt een cultuurlandschap dat wordt gekenmerkt door kouters, open akkerlandcomplexen en verspreide bewoningskernen. Langs de Poekebeek krijgt de Rijkegemkouter vorm, die in de 9de eeuw in het bezit is van de abdij van Saint-Amand-les-Eaux. De periodiek overstroomde beekvalleien kennen een afwisselend bodemgebruik met beekdalbossen en meersen. Het grondgebied van Tielt behoort tot de Pagus Mempsisus. Graaf Boudewijn V voert een reorganisatie van het zijn graafschap door waardoor de pagi worden vervangen door kasselrijen. De 22 parochies van de Roede van Tielt maakten vanaf dan deel uit van de kasselrij Kortrijk. Op Tielt-buiten strekken zich gronden uit die ressorteren onder diverse heerlijkheden.

De oudste vermelding van Tielt dateert uit 1105. De stad kreeg stadsrechten in 1245 en bouwde in 1275 een Lakenhalle. Filips de Stoute geeft de stad in 1393 de toelating om een vrije jaarmarkt te houden. Tielt fungeert in de 14de eeuw als bevoorradingscentrum voor de linnenweverij in het Mandelgebied. De vlas- en garenmarkt ontwikkelt zich tot één der belangrijkste van de streek. In de 15de eeuw geniet Tielt reeds van een zekere vermaardheid en in de loop van de 16de eeuw slaagt de stad er in om zich te profileren als een marktcentrum voor de regionale linnennijverheid. Het accent van de weefnijverheid verschuift naar de productie van vlas en het bleken en verhandelen van lijnwaad. De groei van de economie gaat gepaard met een toename van het inwonersaantal tot ca. 2000-2500 inwoners.

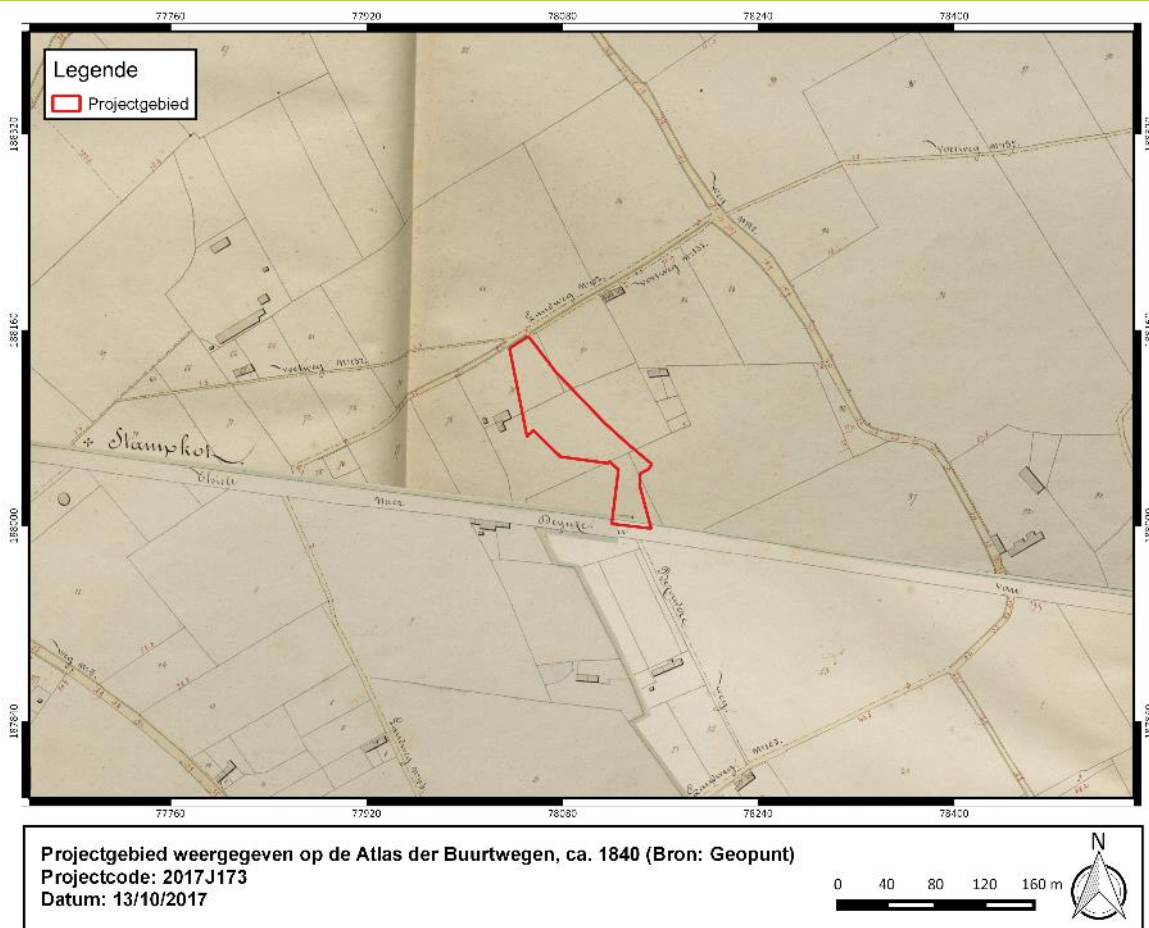
1.3.3.1.2 Historische kaarten

De Ferrariskaart toont aan dat er mogelijk een vorm van bebouwing wordt aangesneden in het noordoostelijk deel van het plangebied. Het betreft een rechthoekige bouwmassa met omliggende tuin. Het overgrote deel van het onderzoeksterrein staat gekarteerd als akkerland. De zuidzijde van het plangebied grenst aan een oostelijke invalsweg naar het stadscentrum van Tielt. Het verloop van deze met bomen omzoomde weg vertoont een quasi gelijk beeld als het tracé van de huidige Felix D'Hoopstraat. De bebouwing concentreert zich rondom de stadskern, ca. 1 kilometer ten westen van het plangebied. Buiten de stadskern is er verspreide hoevebouw waarneembaar.

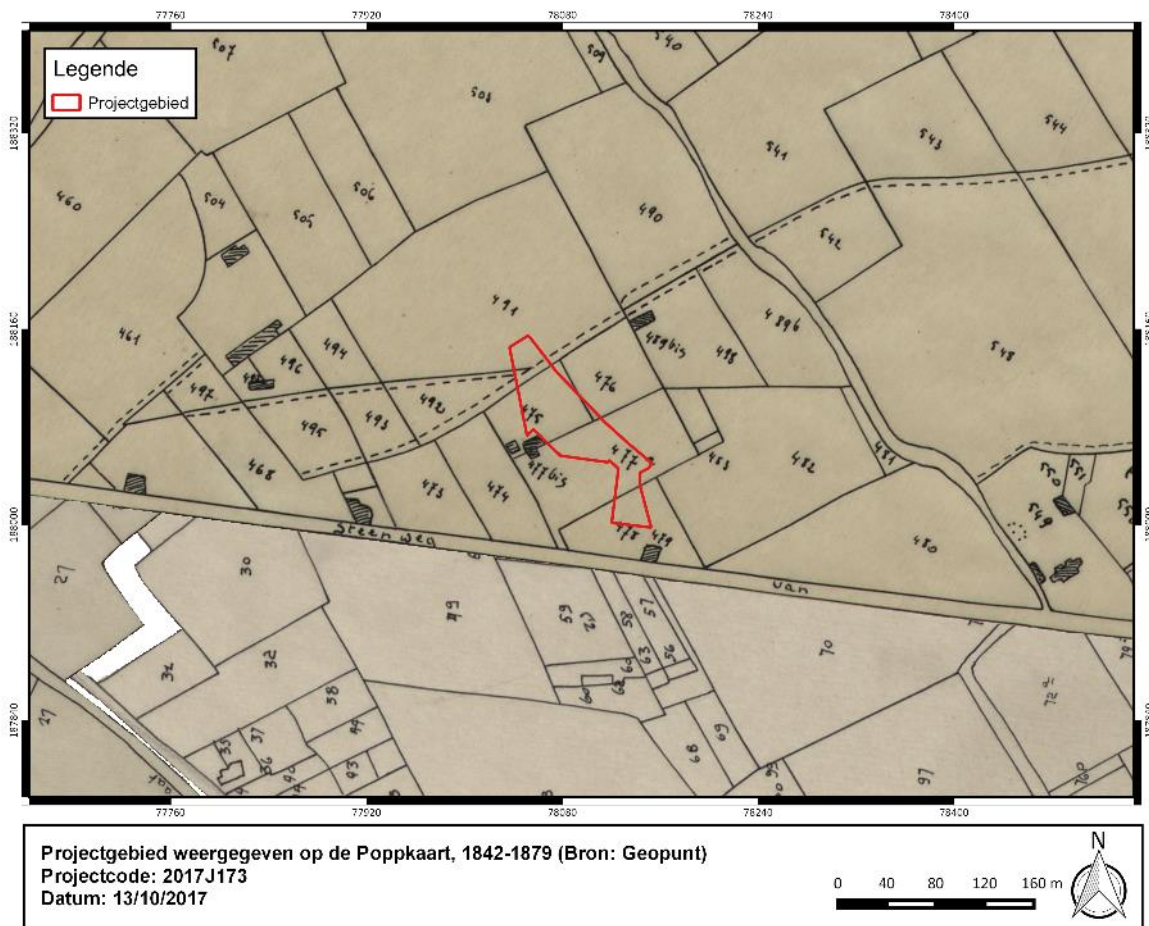

Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt)

De Atlas der Buurtwegen geeft geen bebouwing weer binnen de contouren van het plangebied. Er is bescheiden bebouwing waarneembaar precies ten westen en ten oosten van het onderzoeksterrein. Het verloop van de huidige Felix D'Hoopstraat is duidelijk waarneembaar en is op de Atlas der Buurtwegen weergegeven met de benaming 'Weg van Tielt naar Deinze'. De huidige Stoopsmolenweg is weergegeven als Zandweg. De Poppkaart toont een quasi gelijk beeld.

Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

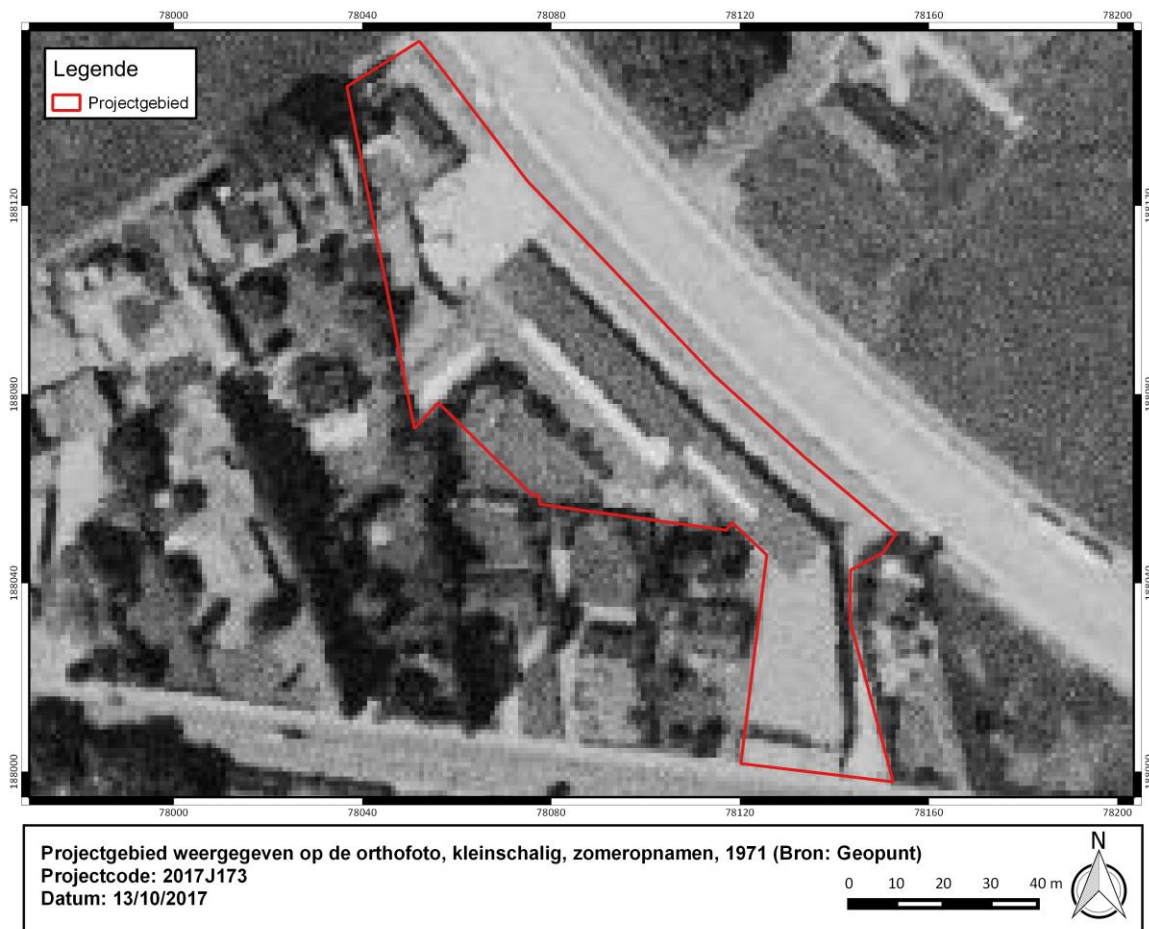
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

Tabel 3: Overzicht van de historische situatie van de historische kaarten.

Bron	Jaartal	Historische Situatie
Kaart van Ferraris	1771-1777	Mogelijk bebouwing in noordoostelijk deel, tuin, akkerland
Atlas der Buurtwegen	1843-1845	Geen bebouwing
Popp Kadasterkaarten	1842-1879	Geen bebouwing

1.3.3.1.3 Huidige gebruik en verstoringen

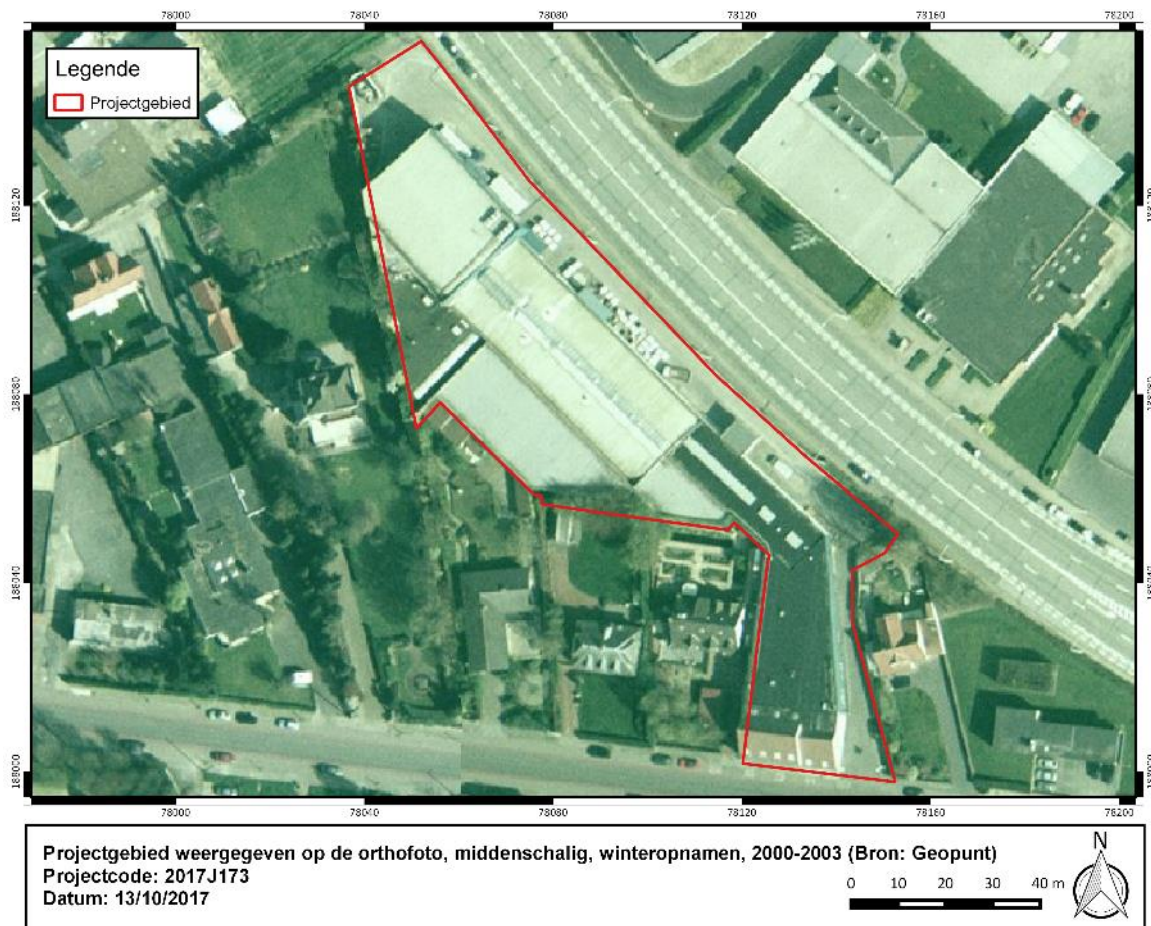
De orthofotosequentie toont een duidelijke evolutie in het bodemgebruik binnen de contouren van het plangebied gedurende de laatste decennia. Tot voor kort was het terrein volledig volgebouwd en verhard met beton. De bebouwing is thans volledig gesloopt en de beton is nog aanwezig.

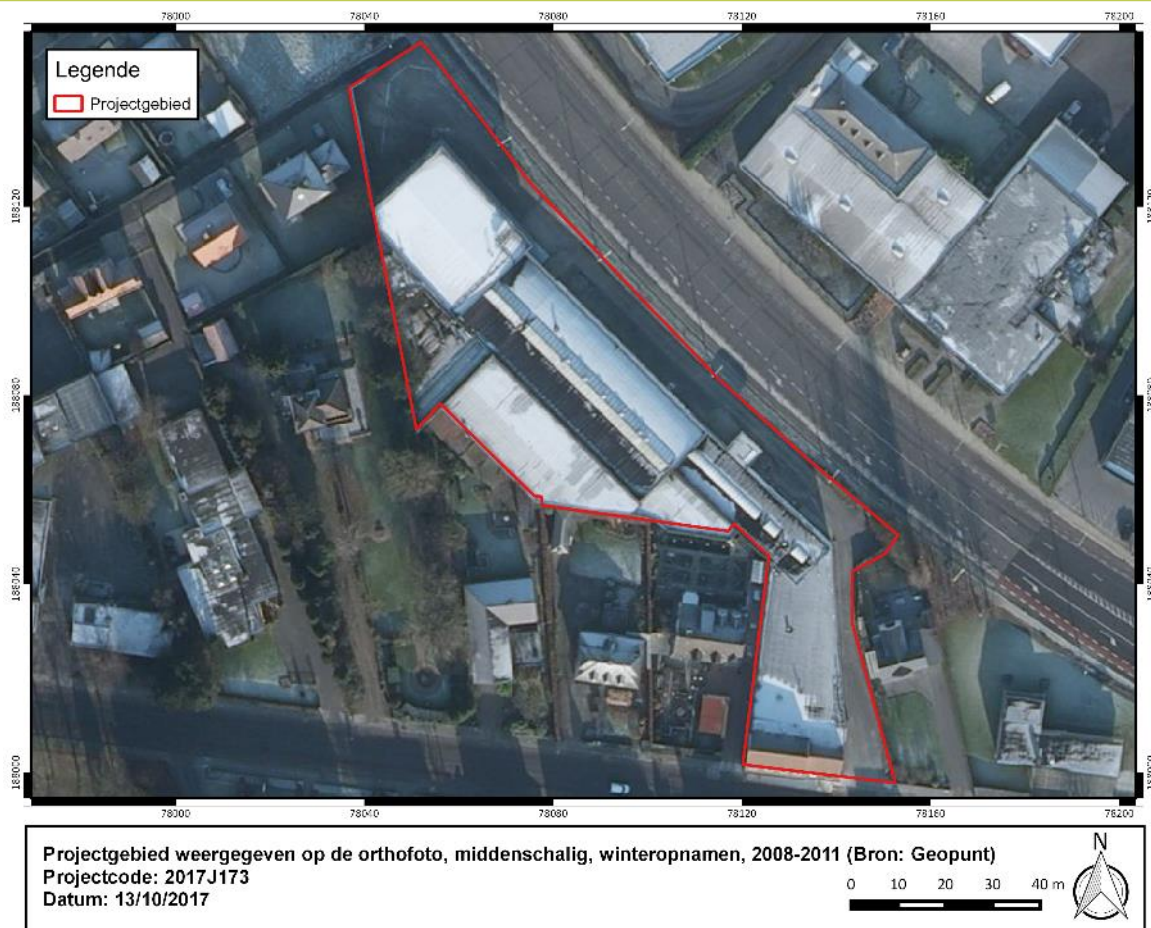
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

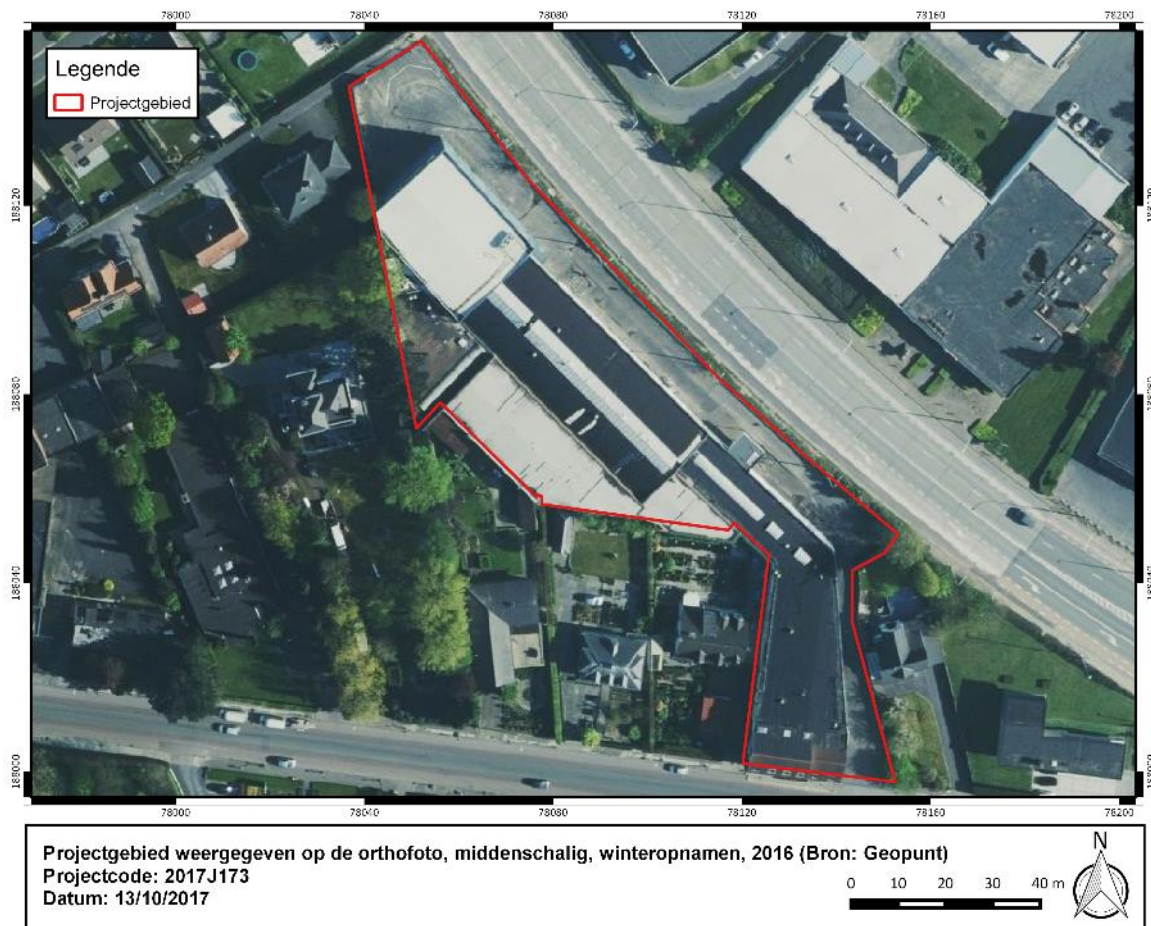
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

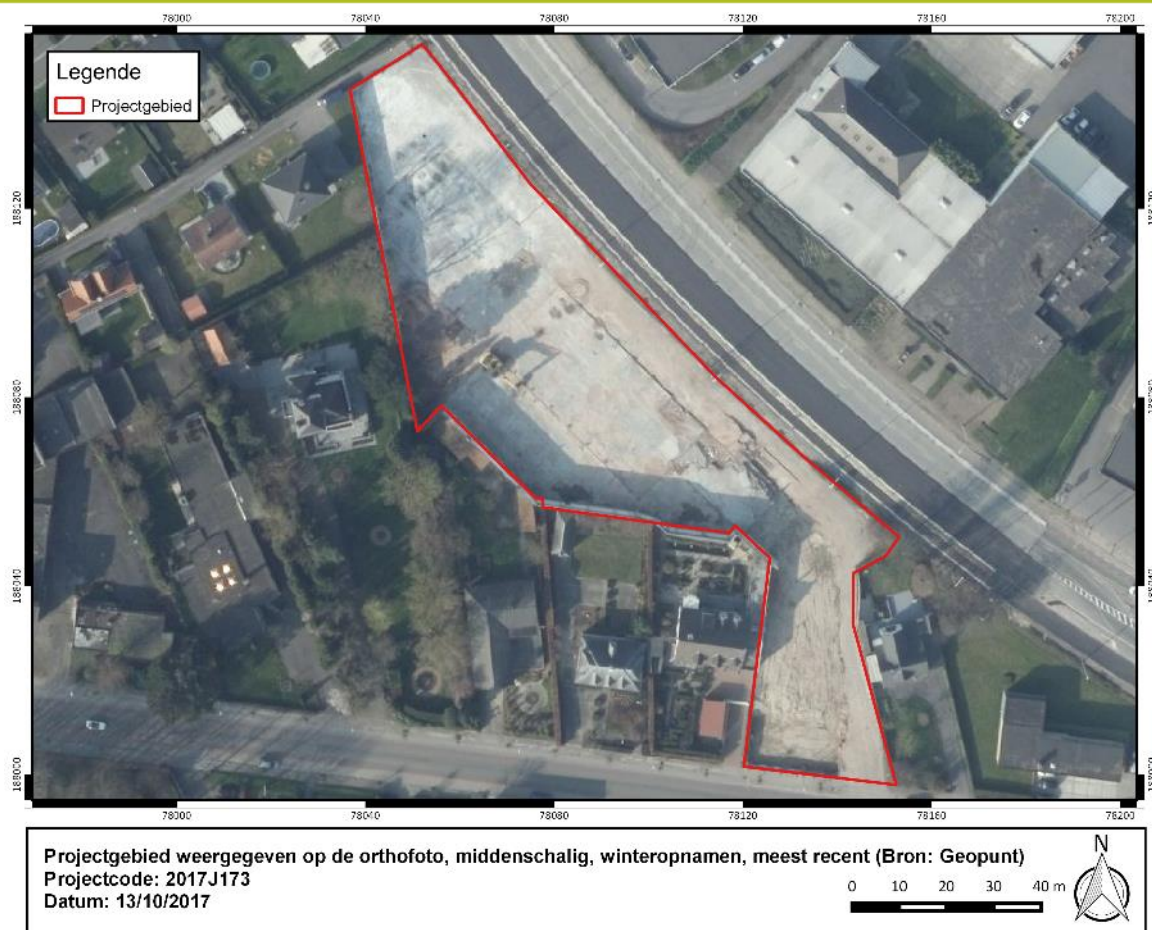
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt).

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, meest recent (Bron: Geopunt).

Onderstaande foto's zijn tevens gelokaliseerd op Bijlage 1- Inplantingsplan.

Figuur 23: Onderkeldering aan de Felix D'Hoopstraat.

Figuur 24: Huidige toestand terrein, gezien vanuit Ringlaan

Figuur 25: Foto met zicht op lager gelegen terrein. Rug richting Felix D'Hoopstraat en zicht op de Ringlaan.

Figuur 26: Foto met zicht op lager gelegen terrein. Rug richting Ringlaan

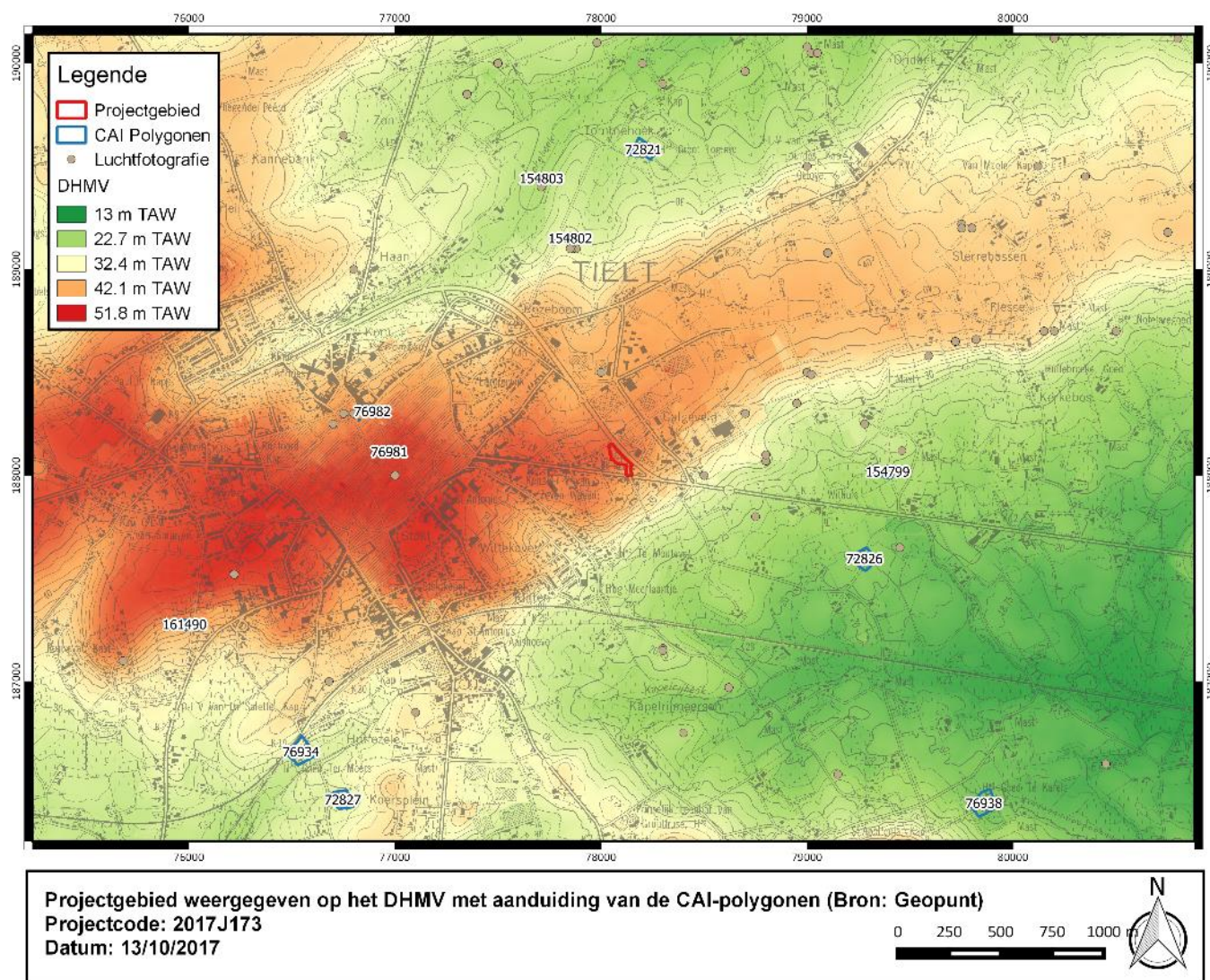
Figuur 27: Hoger gelegen deel van het terrein met betonplaat. Rug richting Ringlaan.

Figuur 28: Zicht op hoger gelegen terrein met betonplaat.

1.3.3.2 Beschrijving van de gekende archeologische waarden

Voor het onderzoeksgebied werden in de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) van Onroerend Erfgoed in de nabije omgeving volgende archeologische (indicatieve) waarden en ondergrondse bouwhistorische waarden vastgesteld:

Figuur 29: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (Bron: Geopunt).

Tabel 4: Overzicht van de aanwezige CAI.

CAI nummer	Omschrijving
72821	Indicator cartografie (Demeyere, F., 2002); NK: 15 meter Late middeleeuwen: Alleenstaande site met walgracht - De voorheen omwalde hoeve gaat naar verluidt terug op een middeleeuws schaapgoed met dreef, in bezit van de heren van "Tomme". Het "goed ten Tomme" wordt voor het eerst vermeld in 1439
72826	Indicator cartografie (Demeyere, F., 2002); NK: 15 meter Late middeleeuwen: Alleenstaande site met walgracht
72827	Indicator cartografie (Demeyere, F., 2002); NK: 15 meter

CAI nummer	Omschrijving
	Late middeleeuwen: Alleenstaande site met walgracht - In oorsprong omwalde hoeve gelegen op een terp.
76934	Indicator cartografie (Demeyere, F., 2002); NK: 15 meter Late middeleeuwen: Alleenstaande site met walgracht
76938	Indicator cartografie (Demeyere, F., 2002); NK: 15 meter Late middeleeuwen: Alleenstaande site met walgracht
76981	Opgraving (2005, De Gryse Janiek); NK: 15 meter Romeinse Tijd: enkele Romeinse scherven in kuil met bouwafval Late middeleeuwen: zandwinningskuil , alleenstaande afvalput, Romeinse scherven in deze afvalput Nieuwe tijd: enkele paalkuilen, sommigen ouders en sommigen jonger dan de 18de eeuw. Bron: De Gryse, J. s.d., 2005: Archeologisch onderzoek in het centrum van Tielt (opgravingsverslag)
76982	Opgraving (2005, De Gryse Janiek); NK: 15 meter Romeinse tijd: Een laag net boven de moederbodem die een 10-tal Romeinse scherven bevatte en mogelijk ook een kuil Late middeleeuwen: 1 bakstenen muur die behoorde tot de middeleeuwse lakenhalle - 1 paalkuil (wijst op een houten voorganger of op het gebruik van een houten stelling om de bakstenen muur van de lakenhal op te trekken) – brandlaag. 17 ^{de} eeuw: Smalle bakstenen constructie als bescherming van een loden leiding 18 ^{de} eeuw: 4 bakstenen muren die in verband staan met elkaar: resten van vier gevangeniszellen van het schepenhuis/stadhuis WO II: betonnen ondergrondse schuilplaats Bron: De Gryse, J. s.d., 2005: Archeologisch onderzoek in het centrum van Tielt (opgravingsverslag)
154799	Luchtfotografie (1992); NK: 150 meter Onbepaald: grafheuvel – circulaire structuur Bron: Bourgeois, J., Meganck, M. & Semey, J. 1998: Cirkels in het land. Een inventaris van cirkelvormig structuren in de provincies Oost- en West-Vlaanderen, II, Archeologische Inventaris Vlaanderen. Buitengewone reeks 5, Gent, p.75-76
154802	Luchtfotografie (1992); NK: 150 meter Onbepaald: grafheuvel – circulaire structuur Bron: Bourgeois, J., Meganck, M. & Semey, J. 1998: Cirkels in het land. Een inventaris van cirkelvormig structuren in de provincies Oost- en West-Vlaanderen, II, Archeologische Inventaris Vlaanderen. Buitengewone reeks 5, Gent, p.75-76

CAI nummer	Omschrijving
154803	Luchtfotografie (1992); NK: 150 meter Onbepaald: grafheuvel – circulaire structuur Bron: Bourgeois, J., Meganck, M. & Semey, J. 1998: Cirkels in het land. Een inventaris van cirkelvormig structuren in de provincies Oost- en West-Vlaanderen, II, Archeologische Inventaris Vlaanderen. Buitengewone reeks 5, Gent, p.75-76
161490	Veldprospectie (1990), NK: 150 meter Neolithicum: geen bijkomende specificatie over aantal vondsten of aard van de vondsten Bron: Calmeyn D. 1994, de prehistorische mens op de Pittems-Egemse cuesta. Een voorlopig beeld na 5 jaar veldprospectie, in: De Roede van Tielt 25/4, 142-200

1.4 Synthese

De opdrachtgever plant de realisatie van een nieuw GAMMA-filiaal aan de Felix Dhoopstraat nr. 176 te Tielt. Concreet zal een nieuw gebouw met inrijlaan, laad- en loszone, een ruim aantal parkeergelegenheden, 1920 m² aan indoor verkoopruimte en 765 m² aan outdoor verkoopruimte voorzien worden. Het terrein is ca. 6100m² groot en is momenteel braakliggend. Tot voor kort was het volledige terrein verhard en was het deel waarop het toekomstige filiaal gepland wordt, voorzien van bebouwing. De bebouwing is thans volledig gesloopt en de beton is nog aanwezig. De geplande werken omvatten het uitbreken van de beton gevolgd door de aanleg van een nieuw gebouw waarvan de footprint overeenkomt met het oorspronkelijke gebouw. Er worden geen bodemingrepen gepland in ongeroerde grond; de funderingen zullen niet dieper reiken dan die van het oorspronkelijke gebouw, de voormalige kelder zal gebruikt worden voor buffering van de RWA, de oorspronkelijke riolering wordt herbruikt, overige beton zal vervangen worden door klinkers.

Het plangebied ligt volgens de traditionele landschappenkaart in stedelijk gebied, in de zandleem- en leemstreek. De Quartairgeologische kaart geeft het plangebied weer met een profielopbouw bestaand uit een eolische afzetting van het Weichseliaan (zand tot zandleem) met eventuele Quartaire hellingsafzettingen. Over het sediment is geen informatie voor handen op de bodemkaart. Het projectgebied is gelegen op een 50 meter hoge oost-west gerichte cuestarug die zich uitstrekt van Vinkt over Aarsele naar Tielt.

Cartografische bronnen wijzen op een voornamelijk ruraal karakter van het plangebied de voorbije eeuwen. Op de Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden situeert het plangebied zich langs de 'Weg van Tielt naar Deinze'; de voorganger van de huidige Felix D'hoopstraat. Hierin komt pas na de Tweede Wereldoorlog verandering, wanneer het terrein stelselmatig wordt opgenomen binnen het (sub-)urbane weefsel. Op het plangebied zijn geen archeologische waarden gekend. In de ruime omgeving zijn gekende waarden relatief schaars. In hoofdzaak betreft het laatmiddeleeuwse relicten gekend op basis van cartografische indicatoren. Behalve cartografische indicatoren uit de middeleeuwen, werden bij een opgraving door Janiek De Gryse in het centrum van Tielt (zo'n kilometer ten westen van het plangebied) Romeinse en middeleeuwse vondsten aangetroffen. Verder naar het westen toe op de cuesta kwamen bij een veldprospectie in 1990 neolithische vondsten aan het licht.

1.4.1 Beantwoording van de onderzoeksvragen

- *Wat is op basis van de bestaande bronnen, het archeologisch potentieel van het projectgebied?*
Op basis van de landschappelijke ligging van het terrein is er een zeker archeologisch potentieel.

- *Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van één of meerdere archeologische sites?*

Neen, er zijn geen indicaties voor de aanwezigheid van een archeologische site op het terrein.

- *Indien niet, kan de afwezigheid van indicaties op basis van de resultaten van het bureauonderzoek verklaard worden?*

Er werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd op het projectgebied. Bovendien is de verstoringshistoriek van het terrein dusdanig dat eventueel resterend archeologisch erfgoed erg versnipperd zal zijn.

- *Wat is de verstoringshistoriek van het plangebied en welke invloed heeft dit op het archeologisch potentieel van het terrein?*

Op het terrein bevonden zich tot voor kort de gebouwen van Injextru Plastics, een kunststofproducent. De aanleg en sloop van die voormalige constructies zal een ingrijpende impact gehad hebben op het bodemarchief.

- *Welke impact hebben de geplande werken op het archeologisch bodemarchief?*

De geplande werken hebben een zeer beperkte impact op de ongeroerde bodem. De aanleg van de geplande Gamma bevindt zich eigenlijk volledig binnen de footprint van de voormalige Injextru infrastructuur. In het oorspronkelijk gebouw was er reeds een kelder aanwezig die zal worden hergebruikt voor buffering van de RWA. Daarnaast wordt de oorspronkelijke riolering hergebruikt. Hier worden tevens geen nieuwe bodemingrepen voorzien.

Waar thans de betonnen wegenis gesitueerd is zal deze, na het weghalen van de beton (die op veel plaatsen reeds versleten is), worden vervangen door kws of klinkers.

- *Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site?*

Het wetenschappelijk kennispotentieel is erg klein. De geplande werken bedreigen de ongeroerde bodem nauwelijks; ze situeren zich integraal binnen de verstoorde footprint van Injextru Plastics. De kans dat hier archeologische sporen worden aangetroffen is miniem. Indien er toch iets wordt aangetroffen, zal dit een vondst zijn zonder enige context.

Deel 2: Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2016

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

Deel 3: Bijlagen

Projectcode	2017J173
Onderwerp	Felix D'Hoopstraat 176
Plannummer	1
Type plan	Kadasterplan
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	13/10/2017

Plannummer	2
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	13/10/2017

Plannummer	3
Type plan	Bouwplan
Onderwerp plan	Funderings- en kelderplan
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Onbekend

Plannummer	4
Type plan	Bouwplan
Onderwerp plan	Inplantingsplan
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Onbekend

Plannummer	5
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	13/10/2017

Plannummer	6
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Traditionele Landschappen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	13/10/2017

Plannummer	7
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Tertiair Geologische Kaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	13/10/2017

Plannummer	8
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Quartair Geologische Kaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	13/10/2017

Plannummer	9
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	13/10/2017

Plannummer	10
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Potentiële bodemerosie
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	13/10/2017

Plannummer	11
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	DHMV
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	13/10/2017

Plannummer	12
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Hoogteverloop
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	13/10/2017

Plannummer	13
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Waterlopen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	13/10/2017

Plannummer	14
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Ferraris
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1771-1777

Plannummer	15
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Atlas der Buurtwegen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Ca. 1840

Plannummer	16
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Poppkaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1842-1879

Plannummer	17
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1971

Plannummer	18
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1979-1990

Plannummer	19
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2000-2003

Plannummer	20
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2008-2011

Plannummer	21
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2016

Plannummer	22
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Meest recent

Plannummer	23
Type plan	Foto's
Onderwerp plan	Weergaves huidige toestand
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Onbekend

Plannummer	24
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	CAI
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	13/10/2017